

DİKKATLERDEN KAÇAN GERÇEK: SURIYE'DE İŞLENEN İNSANLIĞA KARŞI SUÇLAR

İsmail Faruk AKSU
Konur Alp KOÇAK

Başladığı dönemde “Arap Baharı” adıyla âdeta kutsanan halk ayaklanmalarının Suriye’ye sıçramasının üzerinden yaklaşık yedi yıl geçti. Barışçıl protestolar şeklinde başlayan ayaklanmalar, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad’ın sert müdahaleyle gösterilerin bastırılması yönündeki tavrı sebebiyle zamanla bir isyan hareketine, oradan da bir iç savaşa evirildi. Hâlen devam eden iç savaş sebebiyle milyonlarca insan yerinden edilir ve yüzbinlerce insan hayatını kaybederken, Birleşmiş Milletler’in verdiği bilgiye göre 13,5 milyon Suriyeli acil yardıma muhtaç durumda kaldı.

Bu trajik durumu daha da derinleştiren şey, otorite boşluğunu fırsata çevirerek alan hâkimiyeti kurmaya teşebbüs eden terör örgütlerinin dış destek de almak suretiyle güçlenmesidir. ABD gibi NATO üyesi olan, demokrasinin beşiği(!) sayılan ve terör mağduru olduğunu savunan bir ülkenin bir terör örgütü olan PKK/PYD’yi silâhlandırması, demokrasi ve insan hakları adına ibret verici ve ironik bir durum ortaya çıkarmıştır. Zira, ABD destekli teröristlerin silâh zoruyla zapturapt altında tuttuğu bölgelerde insan hakkı ihlallerinin yaşandığı, hatta savaş ve insanlık suçlarının işlendiği defaâtle kayıt altına alınmıştır. Son olarak BM’nin bağımsız gözlemcilerden oluşturduğu inceleme komisyonunun 6 Mart 2018’de yayınladığı raporda, Suriye’de aktif olan yabancı ülkelerin yanı sıra, terör örgütleri DAEŞ ve PKK/PYD’nin savaş ve insanlık suçları işlediği belgeleriyle ortaya konmuştur.

Sözkonusu raporda; ABD ve Rusya tarafından yürütülen hava saldırılarında kitlesel sivil ölümlerin yaşandığı ve Esad rejimi tarafından kimyasal silâhların kullanıldığının tespit edildiğine dair bilgiler basınına çokça yansımıştır.¹ Ancak, Türk basını PKK/PYD tarafından işlenen savaş suçları ve insan hakları ihlalleri konusunda raporda yer alan bilgileri dile getirme konusunda yetersiz kalmıştır. Bu makalede,

¹ BM raporuna ilişkin ABD ve Rusya’nın işlediği suçları öne çıkaran bazı haberlerin başlıkları şunlardır: “BM Raporunda Rusya ve ABD’ye Suriye Suçlaması”, “BM’den Rusya ve ABD’ye Sivil Ölüm Suçlaması”, “BM: Koalisyon Bombardımanında 150 Sivil Öldü”.

BM raporunun Suriye’de PKK/PYD tarafından işlenen suçlara ilişkin tespitlere yer verilerek Türkiye’yi de hedef alan bu terör örgütünün gerçek yüzü tanıtılmaya çalışılmaktadır. Hem BM hem de bazı sivil toplum örgütlerinin yayınladığı raporlar, PKK/PYD terör örgütü tarafından Roma Statüsü’nde² çerçevesi belirlenen savaş suçları ve insanlığa karşı suçların birçoğunun işlenmiş olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Her ne kadar ABD, Rusya³ ve Suriye’nin hiçbiri Roma Statüsü’ne taraf olmamış ve dolayısıyla Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin yargı yetkisini tanımamış olsa da, Roma Statüsü’ne göre savaş suçu ya da insanlık suçu olarak tanımlanmış eylemlerin bu ülkeler tarafından gerçekleştirilmiş olması, sözkonusu ülkelerin yargılanıp yargılanmayacağından daha önemlidir. Zira BM raporuna yansıyan insanlık suçlarının varlığı, uluslararası topumu harekete geçirmek için yeterlidir.

BM Suriye Araştırma Komisyonunun Tespitleri

BM İnsan Hakları Konseyi’nin 22 Ağustos 2011 tarihli kararıyla⁴ Suriye’de işlenen insan hakları ihlallerini araştırmakla görevli olarak kurulan Uluslararası Bağımsız Suriye Araştırma Komisyonu, göreve başladığından beri 20’den fazla rapor yayınlamış ve yaklaşık 6000 savaş mağduru ile görüşmüştür.⁵ Komisyon, Suriye’de savaşın tarafı olan tüm aktörlerin eylemlerini insan haklarına riayet ve soykırım, savaş suçu ve insanlığa karşı suç işlenip işlenmediğini tespit etmeye çalışmaktadır.

Mezkûr Komisyon, son olarak Temmuz 2017-Ocak 2018 tarihleri arasında Suriye’de savaşın tanığı ve mağduru olmuş 513 kişiyle yaptığı mülâkatlar, fotoğraf ve video gibi görsel araçlar ve BM üyesi devletlerin verdiği bilgiler gibi kaynaklardan derlenen bilgiler ışığında hazırladığı raporunu 6 Mart 2018’de kamuoyuyla paylaşmıştır. Son rapor da, öncekilerde de olduğu üzere, Esad Rejimi, ABD ve Rusya tarafından Suriye’de savaş suçları işlediğini ve uluslararası insanî hukukun defalarca çiğnendiğini ortaya koymaktadır.

BM Komisyonu’nun 6 Mart tarihli raporunda, DAEŞ’in o dönemde elinde tuttuğu Rakka’ya yönelik ABD güdümündeki Uluslararası Koalisyon tarafından başlatılan operasyon sebebiyle çok sayıda sivil kayıp yaşandığı belirtilmektedir (parag. 38). Bu

² Türkiye’nin taraf olmadığı 17 Temmuz 1998 tarihli Roma Statüsü, 2002 yılında Hollanda’nın Lahey şehrinde Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin kurulmasıyla yürürlüğe girmiştir. Roma Statüsü’nün 1. maddesi uyarınca, ulusal mahkemelerin tamamlayıcısı niteliğindeki Uluslararası Ceza Mahkemesi, uluslararası nitelikteki en ağır suçlardan sanık kişileri kovuşturmakla görevlidir. Görev alanına giren suçlar; soykırım suçu, insanlığa karşı işlenen suçlar, savaş suçları ve saldırı suçudur.

³ Rusya, Suriye’de askerî operasyonlarına başladıktan sonra, 30 Kasım 2016’da Uluslararası Ceza Mahkemesi’ne gönderdiği bir bildirimle, 13 Eylül 2000’de imzaladığı ancak onaylamadığı Roma Statüsü’nü onaylamayacağını duyurmuştur. Rusya’nın Suriye’deki savaşa dâhil olmasıyla Roma Statüsü’ne taraf olmaktan vazgeçtiğini duyurması bir tesadüf olmasa gerekir.

⁴ [Resolution](#) adopted by the Human Rights Council at its 17th special session (S-17/1) Situation of human rights in the Syrian Arab Republic, *BM İnsan Hakları Konseyi*, 22 Ağustos 2011.

⁵ [Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic](#), *Birleşmiş Milletler*.

saldırılarından birinin 20 Mart 2017 tarihinde gerçekleştiği ve 2012'den beri 200'den fazla sivilin sığındığı bir okula düşen bomba sebebiyle 150 sivilin hayatını kaybettiği belgelenmektedir. Koalisyon'un yapılan saldırının 30 DAESH militanına yönelik olduğunu ve okulun siviller tarafından kullanıldığını doğrulayamadığını belirttiğine yer veren rapor, ele geçen bulguların Koalisyonun iddialarını çürüttüğünü ifade etmektedir. Rapor, Koalisyon güçlerinin sözkonusu okulda aralarında çocuk ve kadınların olduğu sivillerin bulunduğunu biliyor olması gerektiğine ve sivil kayıpların önlenmesine yönelik yeterli ve gerekli hassasiyetin gösterilmediğine kanaat getirerek, uluslararası insancıl hukukun çiğnendiği sonucuna varmıştır.

Hatırlatmak gerekir ki benzer bir tespit, 6 Eylül 2017'de yayınlanan BM raporunda da yer almıştır. BM gözlemcileri, 16 Mart 2017'de ABD güçleri tarafından Halep'te bulunan bir camiye gerçekleştirilen hava saldırısında, 38 sivilin öldüğünü ve 26 sivilin yaralandığını rapor etmiştir (parag. 52-53). ABD, saldırı sonrasında yaptığı açıklamada hedefteki kişilerin El Kaide üyesi olduğunu iddia etmişse⁶ de BM yetkilileri bu iddiaları geçerli kabul etmemiştir. BM raporunda, dinî bir mekânın askerî amaçlarla kullanıldığı kesin olmadıkça hedef alınamayacağını, ABD'nin sunduğu bilgilerin böyle bir durumun varlığına işaret etmediği gibi hayatını kaybedenlerin orada ibadet amacıyla toplanmış kişilerden oluştuğunu ve ABD'nin sivil kayıplar yaşanabileceği hususunda gerekli tedbirleri almadığını tespit etmiştir. Bu tespit de ABD'nin işlediği bir savaş suçuna işaret ettiği açıktır.⁷

Esad rejiminin de defalarca savaş suçu ve insanlığa karşı suç işlediği artık herkes tarafından bilinmektedir. Rejim güçlerinin birçok kez sivil-asker ayrımı yapılmasını zorlaştırdığı için yasaklı olan msket bombaları (*cluster bomb*) ve kimyasal silâh kullandığı basına ve BM raporlarına defalarca yansımıştır. Örneğin BM Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan Ağustos 2017 tarihli raporda rejimin hastaneler gibi sivillerin bulunduğu yerlere kasten msket bombalarıyla saldırı düzenlemek suretiyle savaş suçu işlediği belirtilmiştir. Burada hatırlatmak gerekir ki, din, eğitim, sanat, bilim veya yardım amaçlarıyla kullanılan binalara, tarihî eserlere, hastanelere ve hasta ve yaralıların toplandığı yerlere saldırı düzenlemek Roma Statüsü'nün 8. maddesine göre bir "savaş suçu" olarak kabul edilmektedir.

Son BM raporunda da rejim güçlerinin Temmuz 2017-Ocak 2018 tarihleri arasında en az üç kez kullanımı yasaklanmış olan msket bombalarının yanı sıra kimyasal silâhlar kullandığı kayıt altına alınmıştır. Örneğin, 10 Eylül 2017 tarihinde rejimin kullandığı bir msket bombasının Deyrezor'da en az 32 sivilin hayatına mâl olduğu belirtilmektedir (parag. 56). Ayrıca, Doğu Guta'yı kuşatan rejim güçlerinin burada

⁶ "[US insists Al Jinah raid targeted al-Qaeda, not mosque](#)", *Al Jazeera*, 18 Mart 2017.

⁷ ABD düzenlediği hava saldırılarında sivil kayıpların yaşandığını bizzat resmî açıklamalarıyla ikrar etmiştir. 22 Şubat 2018 tarihinde kısaca DEASH karşıtı Koalisyon olarak bilinen Birleşik Görev Gücü Doğal Kararlılık Operasyonu tarafından yayınlanan basın açıklamasında, Ekim 2014'ten bu yana yürütülen operasyonlarda en az 841 sivilin Koalisyon tarafından icra edilen hava saldırıları sebebiyle öldüğü ifade edilmiştir. Açıklamanın tam metni için bakınız: [CJTF-OIR Monthly Civilian Casualty Report](#), *CJTF-OIR*, 22 Şubat 2018.

hem kimyasal silâh kullanmak suretiyle hem de orada yaşayan sivillerin gıdaya, tıbbî gereçlere ve insanî yardıma ulaşmasını engellemek suretiyle suç işlediğini tespit etmiştir. Rejimin işlediği insanlık ve savaş suçları bunlarla sınırlı da değildir.

Savaş rejimin koruyucusu olarak dâhil olan Rusya'nın da savaş suçu ve insanlığa karşı suç işlemiş olduğu BM tarafından teyit edilmiştir. Örneğin Halep vilâyetinin batısında yer alan Etarib bölgesindeki bir pazar yerine 13 Kasım 2017 tarihinde Rus güçleri tarafından gerçekleştirilen saldırının⁸, 5'i çocuk ve 6'sı kadın olmak üzere en az 84 sivilin ölümüne ve yaklaşık 150 kişinin yaralanmasına sebebiyet verdiği tespiti yapılmaktadır (parag. 19).

Benzer bir şekilde, Suriye İnsan Hakları Ağı (SHRN) isimli sivil toplum kuruluşu da olayın ardından hazırladığı raporda yine Rusya'yı sorumlu tutmuştur.⁹ Rusya'nın pazar yerinin hemen bitişiğindeki polis karakolunu hedef aldığı ve buradaki teröristlerin öldürüldüğünü savunmuşsa da BM'nin sunduğu bulgular Rusya'nın iddialarını doğrulamamaktadır. Ayrıca, uluslararası hukuk kuralları, polis karakollarını da askerî hedef oluşturmayan ve dolayısıyla saldırılardan uzak tutulması gereken sivil binalar arasında kabul etmektedir. Nitekim BM raporu, görgü tanıklarının ifadeleri ve araştırmada ele geçen diğer belgelere dayanarak, Rusya tarafından hedef alınan karakolun askerî amaçlarla kullanılmadığına ve dolayısıyla da meşru bir hedef olarak kabul edilemeyeceğine kanaat getirerek Rusya'nın savaş suçu işlediği sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak; ABD, Rusya ve Suriye rejimi tarafından sivillerin zarar göreceği neredeyse kesin olan saldırıların defalarca gerçekleştirildiğini açıkça ortaya koyan rapor, bu yönüyle olası bir ceza mahkemesinde her üç tarafın da savaş suçları işlemekle yargılanmasına¹⁰ yetecek bulgulara yer vermiştir denebilir. Ancak savaş suçu ya da insanlığa karşı suç işleyenler adı geçen devletlerle sınırlı değildir. Bizzatihi varlığı bile insan haklarına ve uluslararası hukuka aykırı olan terör örgütlerinin sahada gerçekleştirdiği eylemler de pekâlâ insancıl hukukun ihlâli olarak değerlendirilmelidir. Suriye'deki PKK/PYD terör örgütünün doğrudan

⁸ "[Halep'te pazar yeri bombalandı](#)", *TRT Haber*, 13 Kasım 2017.

⁹ "[SNHR, Halep'teki saldırıdan Rusya'yı sorumlu tuttu](#)", *Anadolu Ajansı*, 23 Aralık 2017.

¹⁰ Kural gereği, hiçbir antlaşma, rızası olmadan üçüncü bir Devlet için ne hak ne de yükümlülük yaratabilir. Savaş suçu işleyen ABD, Rusya ve Suriye, Roma Statüsüne taraf olmadığı için UCM'nin yargı yetkisinde değildir ve dolayısıyla bu devletlerin yönetim kadrolarının UCM'de yargılanması pek mümkün görünmemektedir. Ancak Statü, esas itibarıyla taraf devletlere uygulanabilir olsa da, anlaşmaya taraf olmayan bir devlet, mahkeme kalemine yapacağı bir beyan ile bu suçların kovuşturulması bakımından mahkemeyi yetkili kılmaya da mümkündür. Ayrıca, BM Güvenlik Konseyi'nin, BM Şartı'nın 7. bölümü çerçevesinde bir karar alarak, olayı Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcılığına intikal ettirmesi hâlinde de Mahkeme özel görevli bir mahkeme gibi davaya bakabilmektedir. Mahkemenin yetkisi sadece gerçek kişileri kapsamaktadır. Mahkeme yetkisine giren suçlarla ilgili olarak suçu bizzat işleyen, işlenmesini emreden, isteyen ya da özendiren, suçun işlenmesine yardımcı ya da ortak olan ya da herhangi bir biçimde suçun işlenmesine ya da teşebbüsüne katılan, soykırım suçuyla ilgili olarak da bu suça doğrudan ve kamu önünde özendiren kişileri yargılama yetkisine sahiptir. Mahkeme hakkında daha detaylı bilgi için bakınız: [Uluslararası Ceza Mahkemesi \(UCM\)](#), T.C. Adalet Bakanlığı İnternet Sitesi.

Türkiye’yi de hedef aldığı ve hâlihazırda Türkiye’nin Afrin’de terör örgütüne yönelik bir askerî operasyon yürüttüğü dikkate alındığında, terör örgütünün işlediği suçlara biraz daha yakından bakmak faydalı olacaktır.

PKK/PYD’nin İnsanlığa Karşı Suçlar ve Savaş Suçları Karnesi

Türkiye’de 1970’lerden bu yana aktif faaliyet gösteren ve bu süreçte yaklaşık 40 bin kişinin ölümünden sorumlu olan PKK ile onun Suriye’deki uzantısı/devamı olan PYD’nin insanlık suçları ve savaş suçları işlediği zaten bilinmektedir. Türk kamuoyunda çokça dile getirilmemiş olsa da terör örgütü, doğası gereği, her eylemi ile esasen suç işlemektedir. Zira BM sözleşmelerinde ya da ulusal hukuk metinlerinde açıkça ifade edildiği üzere silâhlı eyleme başvuran bir terör örgütünün hiçbir şartta ve surette meşru görülemeyeceği, eylemlerinin de hukuk içinde değerlendirilemeyeceği kesindir.

Varlığı bile suç olan terör örgütlerinin savaş suçu ya da insanlığa karşı suç işlemiş olması da hâliyle çok doğaldır. Nitekim iç savaş şartlarının yarattığı güç/otorite boşluğundan istifade ederek mevzi kazanan PKK/PYD terör örgütü, ABD’nin DAES ile mücadele adı altında yürüttüğü operasyonda ABD’nin gönüllü piyonu olarak (geçici süreliğine de) olsa Suriye’nin kuzeyinde alan hâkimiyeti tesis etmiştir. Bu bölgede sözde yerel yönetimler ve asayiş birimleri kurduğunu iddia eden terör örgütünün varlığı ne kadar gayrimeşru ise eylemleri de o kadar hukuk dışı olmuştur. Nitekim Türk basınında birçok kez PKK/PYD’nin kontrol ettiği bölgede yaşayan

Roma Statüsü’ne Göre İnsanlığa Karşı Suçlar (Madde 7)

1. Bu Statünün amaçları bakımından “insanlığa karşı suçlar”, herhangi bir sivil nüfusa karşı yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olarak işlenen aşağıdaki fiilleri kapsamaktadır:

- (a) Öldürme;
- (b) Toplu yok etme;
- (c) Köleleştirme;
- (d) Nüfusun sürgün edilmesi veya zorla nakli;
- (e) Uluslararası hukukun temel kurallarını ihlal ederek, hapsedme veya fiziksel özgürlükten başka biçimlerde mahrum etme;
- (f) İşkence;
- (g) Irza geçme, cinsel kölelik, zorla fuhuş, zorla hamile bırakma, zorla kısırlaştırma veya benzer ağırlıkla diğer cinsel şiddet şekilleri;
- (h) Paragraf 3’te tanımlandığı şekliyle, her hangi bir tanımlanabilir grup veya topluluğa karşı, bu paragrafta atıf yapılan her hangi bir eylemle veya Mahkemenin yetki alanındaki her hangi bir suçla bağlantılı olarak siyasî, irkî, ulusal, etnik, kültürel, dinsel, cinsel veya evrensel olarak uluslararası hukukta kabul edilemez diğer nedenlere dayalı zulüm

insanlara karşı ağır insan hakları ihlâlinde bulunduğu, bölge insanına zulüm ettiği, bölgenin etnik/dinî yapısını zorla değiştirdiği, yargısız infazların, insan kaçırma ve öldürme fiillerinin sık sık işlendiği dile getirilmiştir.

Türkiye’nin Afrin’de PKK/PYD ile yürüttüğü meşru mücadele devam ederken, terör örgütünün Türkiye aleyhine bir baskı unsuru yaratmak amacıyla Türkiye’yi sivilleri öldürmekle itham ettiği ve kendi suçlarını gizlemeye çalıştığı da bir gerçektir. Bu yöndeki kara propagandanın önümüzdeki süreçte Türkiye’yi zora sokmak amacıyla manipüle edilme potansiyeli taşımaktadır. Bu algı yaratma çabasının da katkısıyla Türkiye’nin gündeme getirdiği PKK/PYD vahşetinin geçerliliği

ve güvenilirliği çoğu kez Batı ülkelerince sorgulanmıştır. Oysa Türkiye’de resmî yetkililerin ya da basın kuruluşlarının bahsettiği PKK/PYD vahşeti, Türkiye’ye karşı hiçbir sempatisi olmadığı herkesçe bilinen birçok Batılı kurum tarafından da teyit edilmiştir. Batılı kaynakların ve BM’nin de tespit ettiği terör örgütünün işlediği savaş ve insanlık suçlarının Türkiye tarafından uluslararası platformda daha sık dile getirilmesi faydalı olacaktır.

Türkiye’deki insan hakları hakkında sert eleştirilerde bulunan Uluslararası Af Örgütü dahi, hazırladığı raporlarda PKK/PYD tarafından yerel halka karşı savaş suçlarının işlendiği gerçeğini teyit etmiştir. Örneğin saha gözlemlerine dayanan Ekim 2015 tarihli bir raporunda sivillerin hiçbir zorunluluk yokken zorla yerinden edildiği, sivillerin evlerinin bilerek yakıldığı hatta köylerin talan edildiği, bölge halkının mal ve mülkünün gasp edildiği ve çocuk yaştakilerin zorla silâh altına alınıp çatışmanın ortasına atıldığı, çokça sivilin öldürüldüğü gibi tespitlere yer verilmiştir.¹¹ Rapor, bu gibi suçların bilhassa Arap ve Türkmenlere karşı işlendiğini de belirterek aslında terör örgütünün ırkçı saiklerle suç işlendiğini de ortaya koymuştur. Bu durum, her ne kadar raporda o şekilde nitelendirilmemiş olsa da PKK/PYD terör örgütünü esasen soykırım suçu işlediğine de işaret etmektedir. Zira Roma Statüsü’nün 7. maddesinde tanımlanan insanlığa karşı suçların; ulusal, etnik, ırkî ya da dinî bir gruba yönelik olarak, bu farklı kimliği kısmen ya da tamamen yok etme kastıyla işlenmiş olması hâlinde Sözleşmenin 6. Maddesi uyarınca suçun “soykırım” olarak adlandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Benzer tespitlere yer veren bir diğer kuruluş olan Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR) 2017 yılındaki gelişmeler hakkında yayımladığı raporda, insan hakkı ihlallerinin yanı sıra, terör örgütü PYD/PKK’nın 58’i çocuk ve 54’ü kadın olmak üzere toplam 316 sivil katlettiğini ifade etmiştir.¹² SNHR, Ekim 2015’te yayınladığı bir raporda¹³, PYD terör örgütü tarafından sivillerin öldürülmesi, sürgün edilmesi, zulme uğraması, âdil yargılanma hakkından mahrum bırakılarak hapsedilmesi veya işkenceye maruz bırakılması gibi suçların işlendiğini ortaya koymuştur. Raporda geçen eylemlerin, Roma Statüsü’nün 7. maddesi uyarınca “insanlığa karşı suç” teşkil ettiği hususunda şüpheye yer yoktur.

ABD merkezli İnsan Hakları İzleme Örgütü de henüz PKK/PYD’nin şimdiye kıyasla daha küçük bir alan ve nüfusu kontrol ettiği Haziran 2014 tarihli raporunda, çok ciddî insan hakkı ihlallerinin yaşandığını tespit etmiştir. Bu rapor da PKK/PYD’nin keyfî tutuklamalar, tutukluların işkenceye maruz kalması ve kötü muamele görmesi,

¹¹ [“Syria: 'We Had Nowhere To Go' - Forced Displacement and Demolitions In Northern Syria”](#), *Amnesty International*, 13 Ekim 2015.

¹² SNHR raporunda, Esad rejiminin 10 binden fazla, DAES’in 421, Rusya’nın 1436, ABD öncülüğündeki Koalisyonun ise 1759 sivilin hayatından sorumlu olduğu da yer almaktadır. [“Esed rejimi 2017’de 10 binden fazla sivil katletti”](#), *TRT Haber*, 1 Ocak 2018.

¹³ [“No Alternative to Return Home: Violations Committed by Kurdish- Self-Management Forces in Al Hassaka Governorate”](#), *SNHR*, 13 Ekim 2015.

yargısız infazlar, insanların ortadan kaybolmaları, çocuk yaştakilerin savaşmaya zorlanması gibi durumların varlığını tespit ederek, terör örgütünün işlediği savaş ve insanlık suçlarını gözler önüne sermiştir.

Yukarıda bahsedilen BM İnceleme Komisyonunun son raporunda da gözlemlenen bu suçların halen işlenmeye devam ettiği tespiti yapılmaktadır. BM raporu, PKK/PYD'nin çatı örgütü konumunda olan SDG tarafından sivillere işkence yaptığı, sivillerin zorla alıkonduğu, Rakka ve Deyrezor'dan kaçan 80 bin kişinin barındığı kamplarda yargısız infazların yapıldığı, kamptan ayrılmak isteyenlere izin verilmeyerek özgürlüklerinin kısıtlandığı, SDF kontrolündeki kampların sağlık, yiyecek ve barınma gibi temel ihtiyaçları karşılamaktan çok uzak olduğu, zorla kampta tutulan sivillerin gıda, tıbbî ilaç ve insanî yardımlara erişimin kasten engellendiği ya da ancak fahiş rüşvetler karşılığında bunlara erişime izin verildiği, bazı çocukların zorla silâh altına alınmak istendiğini kabul etmeyenlerin 300 dolar ödemeye zorlandığı gibi her bir savaş suçu veya insanlığa karşı suç teşkil eden fillerin gerçekleştirildiği kayıt altına alınmıştır.

Raporun belli bir dönemi kapsamı sebebiyle şu anda gerçekleşen bir suçun BM raporuna yansımadığını da belirtmek gerekmektedir. Hâlihazırda TSK tarafından Türkiye'nin sınır güvenliğinin sağlanması ve Suriye'nin kuzeyindeki terör yapılanmasının ve terörist faaliyetlerin ortadan kaldırılması amacıyla Silâhlı çatışma esnasında sivillerin kalkan olarak kullanılması, hiç şüphesiz kürütülen Zeytin Dalı Operasyonu esnasında PKK/PYD'nin sivilleri kalkan olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu çerçevede, Roma Statüsü'nün savaş suçlarının ne olduğunu sıralayan 8. maddesinde geçen "*Belli noktaları, alanları veya askerî güçleri askerî operasyonlardan muaf tutmak için, bir sivilin veya diğer korunmuş bir kimsenin varlığının kullanılması*" hükmü dikkate alındığında, PKK/PYD örgütünün açıkça sivil kalkan kullanmak suretiyle bir savaş suçu işlediğine hüküm getirmek mümkündür. Üstelik, TSK'nın Afrin'e yönelik operasyonu öncesinde de bu suçun işlenmiş olduğu basına yansımıştır.

Sonuç: Suriye'de "Normalleşen" Suç Dosyası

BM ve insan hakları savunucusu bazı kurum ve kuruluşların ortaya koyduğu tespitler Suriye'nin bir "savaş suçu merkezi" hâline geldiğini düşündürmektedir. İç savaşın sebep olduğu tarıfsız insanî krizin derinleşmesinde, hem ülkeye dışarıdan gelerek vekâlet savaşı yürüten yabancı güçler hem de ülkede alan kontrolü sağlayan DAESH ve PKK/PYD gibi terör örgütlerinin işlediği suçlarının büyük payı olduğu tartışmasızdır. Savaşa dâhil olan mezkûr ülke ve terörist grupların her biri tarafından aynı derecede vahim insanlık suçlarının işleniyor olması, çözümün ne kadar zor ve uzakta olduğuna işaret eder niteliktedir.

Savaşın ne zaman biteceği ve savaş sonrasında bir ceza mahkemesinin kurulup kurulmayacağı, kurulsa bile bu mahkemede hangi tarafların yargılanabileceği

hususlarının muallak olması, uluslararası insancıl hukukun göz ardı edilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu durum, zaten hukuk dışı ve gayrimeşru olan terörist grupları daha da pervazılaştırmaktadır. Suriye, gelinen nokta itibarıyla, savaş suçu işlemekten çekinmeyen tarafların suç işlemekte yarıştığı bir alan hâlini almış, savaş suçu işlemek âdeta “normal” bir fiil olarak görülmeye başlanmıştır.

Unutmamak gerekir ki Suriye’de fiilen yaşananlar ile Batı ülkeleri başta olmak üzere uluslararası kamuoyunun Suriye hakkında bildikleri, yürütülen propaganda araçları sebebiyle farklılık arz edebilmektedir. Nitekim, Zeytin Dalı Harekâtının başlamasını müteakip köşeye sıkışan ve 18 Mart itibarıyla Afrin’deki kontrolünü tamamen kaybeden PKK/PYD’nin, Türkiye’nin sivilleri öldürdüğü yönünde manipülasyonlara başladığı görülmektedir. TSK ilerledikçe ve terörist unsurlar sona yaklaştıkça, Türkiye aleyhine yürütülen kara propagandanın artacağı kesindir.

Türkiye’nin Suriye’nin kuzeyinde yürüttüğü terörle mücadelenin yanı sıra bölgede yaşayan halka sağladığı insanî yardımların ve bölgenin terörden arındırılması suretiyle sona erdirilen PKK/PYD zulmünün Türk yetkilileri tarafından tüm dünyaya daha etkin bir şekilde duyurulması gerekmektedir. Bu çerçevede, Türkiye’nin daha aktif bir uluslararası medya ve lobi çalışması yaparak şu hususları kamuoyunda daha görünür kılmasında fayda olacağı değerlendirilmektedir:

- BM Şartının 51. Maddesi çerçevesinde meşru müdafaa amaçlı olan Zeytin Dalı Harekâtı, herhangi bir etnik gruba değil terör örgütlerine yöneliktir. Terör örgütü üyesi olanlar hangi ırk, din ya da etnisiteden gelirse gelsin aynı derecede TSK’nın hedefindedir. PKK/PYD üyesi bir Kürt ile DAES üyesi bir Arap, Türkiye açısından aynı derecede tehlikeli ve zararlı addedilmektedir. Nitekim, TSK’nın Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı harekâtlarında binlerce PYD teröristinin yanısıra DAES teröristi de etkisiz hâle getirilmiştir.
- PKK/PYD örgütünün Suriye’deki varlığı hiçbir surette meşru ve kabul edilebilir değildir. Sözde yönetim ilânlarının ve yerel yönetim oluşturdukları iddialarının terör örgütünün bölgedeki varlığını meşrulaştırması mümkün değildir.
- Terör örgütünün işgali altındaki topraklar, sadece belli bir etnik grubun yaşadığı yerler olmadığı gibi, sözde Kürt devleti ilân edilen bölgede Kürt nüfusu çoğunluğu dahi oluşturamamaktadır. PKK/PYD’nin bölgede kurmaya çalıştığı otorite, halkın rızasına değil gayrimeşru kaba kuvvet, zulüm ve baskıya dayanmaktadır.
- PKK/PYD bölgede kontrol sağlayabilmek adına insanlığa karşı suç ve savaş suçu işlemekten kaçınmamaktadır. Zaten bir terör örgütünün insan hakkı ve demokrasi gibi kaygılarının olmasını beklemek mümkün değildir. Zira terörün doğasında, insan haklarının en temeli olan “yaşama hakkı”nın dahi ihlâl edilmesi vardır.

- PKK/PYD'nin işlediği ve Batı'nın esasen bildiği insanlığa karşı suçların sona erdirilmesi ve bölgede yaşayan insanların korkudan uzak yaşayabilmelerinin temini, terör örgütü ile topyekûn mücadele ve uluslararası işbirliğini kaçınılmaz kılmaktadır. Bu çerçevede, Batı'nın özgürlükçü ve demokratik tüm değerlerini benimseyen ülkelerin terör örgütlerini karşısına alması acil bir ihtiyaçtır.
- Türkiye, sadece sınır güvenliğini korumaya değil; insan hakları ihlallerinde sınır tanımayan, her gün savaş suçu işleyen ve insanlık onur ve haysiyetini yok sayan terör örgütlerini yok etmeye çalışmaktadır. Türkiye bu tavrıyla, insanca yaşamın şartı olan insan hakları, özgürlükler ve demokrasi adına mücadele etmektedir. Dolayısıyla tüm medenî ülkeler, Türkiye'nin yanında durmalıdır.
- PKK/PYD örgütünün DAEŞ'ten hiçbir farkı yoktur. Teröre gerekçe olan saiklerin dinî ya da etnik olmasının da hiçbir farkı yoktur. Bunun farkında olan Türkiye nasıl PKK/PYD ve DAEŞ ile aynı anda mücadele ediyorsa Türkiye'nin müttefikleri de öyle davranmalıdır. Aksi hâlde terörün akıttığı her damla kanda Türkiye'nin sözde müttefiklerinin de payı olacaktır. Türkiye kim olursa olsun teröre destek veren ülkelerle yan yana bulunmaktan rahatsızlık duyacaktır.